

ÅRSMELDING 2021

LILLESAND BY- OG SJØFARTSMUSEUM

Fotogruppen på museet fikk Lillesand kommunes frivillighetspris 2021. Her overrekkes prisen til de to lederne av gruppa, Annelise Jensen og Niels Damgaard, av ordfører Einar Holmer-Hoven.

I 2021 holdt museet åpent fra 16. juni til 8. august. Temaet for årets utstilling var «Gamle dager på museet». Det var de mange verkstedene i museumsbakgården som endelig kom i fokus. Disse er blitt stadig oppgradert av blant annet snekkergruppa, og fremstår nå fine og representative for seilskutetiden i Lillesand. Karianne Harrendran hadde lederansvaret for de tre sommerguidene og de seks ekstra sommerhjelpere gjennom sesongen. Korona-tiltakene ble fulgt godt opp. Tross en lukket hovedbygning, grunnet museumsbestyrerens sykemelding, kom det samlede besøkstall opp på 7.657 personer, hvorav 880 barn gjennom året.

Kulturnatta, den 22.10, overvældet oss med over 400 gjester i løpet av 1,5 timer. Barn og unge stod i kø helt ned til Fiskebrygga for å komme inn og bli skremt av spøkelsene i bakgården. Det ble en anstrengende økt, men også helt fantastisk, takket være gode hjelpere og nifse spøkelseser.

Størst må det likevel sies å være at fotogruppen ved museet fikk Lillesand kommunes frivillighetspris. Gruppen har gjort en enorm innsats for å registrere, scanne og beskrive gamle bilder fra kommunen og legge dem ut gratis til allmenn glede.

BESØK

Vi har hatt besøk av turister fra hele Norge, av lillesandere og mange skoleklasser og hyttefolk. Utlendinger var det til gjengjeld få av, antagelig grunnet korona.

BESØKSTALL: Totalt har vi i 2021 hatt **7.657** registrerte besøkende. Blant våre besøkende var det **880** registrerte barn og unge.

Besøkstellersen i hovedbygningen viste **4.153** besøkende gjennom 2021, med den var ute av drift fra mai – september, og det var ingen utstilling her. I bakgårdsbygningene er det ikke besøkstellersen. Vi har heller ikke tellere i de øvrige utstillingsstedene. Besøkstellersen er et normalt registreringsverktøy i både museumsverdenen og på biblioteker.

www.lillesandmuseet.com

Museets hjemmeside, hadde ca.181.000 klikk i 2019. Siden blir stadig mere omfattende og har over 200 undersider. Dessverre har internettutbyderen gått over til et nytt registreringsystem som vi ikke lenger har tilgang til. Det betyr at vi fra 2020 og fremetter ikke kan registrere besøksklikk.

www.facebook.com/Lillesandmuseet

Mange besøker museets side på Facebook. Denne siden har nå **728 'likes'** og **774** følgere, og nye kommer stadig til, uten markedsføring. Noen må også slettes.

På Facebook har vi en egen side for Museumsvenner med **568** medlemmer. Til dette må det tilføyes at vi stadig mottar henvendelser om ønsket medlemskap som ikke innvilges på grunn av mulighet for spam. Se: www.facebook.com/groups/277364898969756/

OMVISNINGER

Vi har hatt **237** omvisninger gjennom 2021, de fleste i sommersesongen. Åtte 5-skoleklasser har fått innføring om Lillesands første offisielle innbygger, Jakob Justssøn Ulv, i et arrangement under Den kulturelle skolesekken. Dette var det Hilde Eskild, Anne-Marie Voje Steen og Terje Ellefsen som stod for. Utover andre skoleklasser, kom samtlige av kommunens 8-klasser i kommunen på historisk omvisning som del av et leirskoleopphold i september. Skoleelever kommer alltid gratis inn.

MUSEUMSUTSTILLINGENE

Årets plakat

Sommerguider og hjelpere

Resepsjonen 2021

Luking av potetbed

«**GAMLE DAGER PÅ MUSEET**» var hovedtemaet for sommerutstillingen 2021. Det var flott å endelig sette bakgården i sentrum, noe som også var nødvendig, siden hovedmuseet var stengt. Derfor ble også resepsjonen flyttet til bakgården. Utstillingene høstet mange lovord, og ikke minst var det stor forbauselse over de rikholdige og oppgraderte samlingene. Her er det båtbyggerverksted, smie, skolestue, veveverksted, matrosbolig, seilmakerverksted, blokkmakerverksted, bryggers, snekkerverksted, fjøs og stall og utedoer, samt utstillinger av

Lillesands gamle brannsprøyter og et landbrukstablå. Hovedparten av gjestene hadde ikke sett dette før. Sommerguidene var gode til å formidle alt det museet har å by på i bakgården. I tillegg ble det vist en film om og av Kjell Rosenberg, som har betydd mye for Lillesands historie, og en film om seilskutetiden. Entrè var kr.50,- for voksne og kr.10,- for barn.

Som noe helt nytt for året ble det også plantet poteter i museets forhave. Da planten kom til Europa var bruken ukjent, så det ble moderne å plante poteter for blomstenes skyld. Det gjorde vi så på museet, men vi høstet potetene også!

Besøkende på Tollbodens kunstutstilling

UTSTILLINGER PÅ TOLLBODEN

I Tollbodens venstre del ble det vist en åpen utstilling med gratis adgang om Lillesands historie: seilskutetiden, kystliv, Kristian Lofthus osv. Utstillingen ble sponset av Lillesands Sparebank og Lillesand by- og sjøfartsmuseums Venner. I 2. etasjen var Tollmuseet åpent.

Tollbodens høyre del bød på mange skiftende kunsthåndverksutstillinger gjennom hele sommeren under kyndig ledelse av Christian Muri Clemetsen. Det gav mye liv til Tollbodplassen!

Museumsbutikken holdt likeledes åpent gjennom hele sesongen med samme åpningstider som museet. I annekset bak Museumsbutikken viste vi den gamle landsbybrønnen og utstillingen om Kilden og «Markusrommet». Rommet er etablert nøyaktig etter boken «Kilden eller brevet om fiskeren Markus» av Gabriel Scott. Som kystfiskerhjem er det også representativt for hvordan småfolk hadde det langs kysten vår.

Museumsbutikken. Foto: Trygve Emil Tønnesen

VINDUSUTSTILLINGER

I vinduene ut mot Nygårdsgata hadde vi i 1.etasje en utstilling med gammelt leketøy. I 2. etasje var det utstilt landbruksgjenstander og en sau. I 3.etasje var det utstilt gamle tønner som tidligere ble brukt både til sild og mel. Alt sammen som henvisninger til hovedutstillingen i bakgården «Gamle dager på museet». Vi hadde også juleutstillinger her i desember.

ÅRETS GANG

FILMOPPTAK

Med Bjørn Steen Vennesland som fotograf, har vi gjennom 2021 tatt opp 6 intervjuer på video med folk fra Lillesand. Intervjuene skal brukes som dokumentasjon til utstillingen sommeren 2022 med tittelen «Krigsskjebner». Alle de involverte har opplevd krig på forskjellige måter, fra kriger gjennom mange år og på mange kanter av verden.

LILLESANDS 200-ÅRSJUBILEUM

Museet holdt ekstra åpent i anledning av Lillesands 200 års jubileum, som ble markert 21. august.

VERVEN-DAGEN

Museumsbutikken hadde utsalgsbod på Verven-dagen hvor de også fikk vervet noen nye medlemmer til Museumsvennene.

JULEMARKEDET, som museet pleier å være medarrangør sammen med Rotary, ble på grunn av været flyttet til Middelskolen og dermed ikke avholdt i museumsbakgården.

KULTURNATTA

Kulturnatta er et samarbeid mellom Handelsstanden og kommunen. I 2021 ble den feiret 22.oktober, og museet stilte med fullt batteri. Over **400** barn og små voksne (i 2020 var det noe over 300) ble skremt her! I museumsbakgården var det nemlig nifse spøkelses med historisk tilknytning til Lillesand. En stund var det panikkstemning, siden et av spøkelsene ble sittende værfast i Danmark, men Bjarne Berntsen (kjent fra Lillesandsrevyene) stilte heltemodig opp, på noen timers varsel, som matros fra Den flyvende hollender! I fjøset ble barna skremt av den uhyggelige enken etter Kristian Lofthus (Karianne Harrendran), og i kjelleren satt Ole Høiland (Magne Haugen) og angret på at han la veien om Lillesand. Lillesands første innbygger, Jakob Justssøn Ulv (Carl Jon Hansen), går nå som bekjent igjen som varulv (han var ulv!). Carl Jon er også kjent av mange fra Lillesandsrevyene.

Bilder fra Kulturnatta, fotograf Arne Lunde

I Markusrommet var det høytlesning med Signe Bjørnholmen fra «Kilden», og Anders Bjørnholmen fortalte om forfatteren Gabriel Scott. Museumsbutikken holdt åpent med Jonathan Sanders ved roret. Vi hadde i tillegg 5 vakthjelpere, men det var faktisk i minste laget. Vi var godt kjørt da det var over, for det er mye å se til på en slik natt. Ikke minst skulle alle navn noteres på grunn av Korona.

FEIRING AV DE FRIVILLIGE

Til jul feiret vi den store frivillige innsatsen som ble nedlagt for museet med en **JULVEFEST**. Den ble godkjent av kommuneoverlegen ut fra premissene om AAA: avstand, antibac og antall. Her ble museets ærespris delt ut, **JULVEPRISEN**. Prisen ble overrakt av ordfører Einar Holmer-Hoven, og årets Julv ble Elin Hegli Bugge for sin store innsats på mange vis gjennom mange år, både som leder av Museumsvennene, styreverv, butikkmedhjelper, vakt og dugnadshjelp. En gang opptrådte hun også som spøkelse!

Bilder fra julefesten i bakgården, fotograf Trygve E. Tønnesen.

Julefesten ble, som i 2020, feiret ute i museumsbakgården. Et lite dryss av sne var med på å gi julestemning. Vi klarte å holde varmen og fikk kjempegod risgrøt og gløgg fra Dovre. Dag Ellefsen underholdt med julemusikk og fellessang. I kinoen hadde vi en filmkavalkade om begivenheter på museet fra hele året, og Pål Osjord og Vidar Sørbotten viste frem snekkerverkstedet.

STØTTEAPPARATET RUNDT MUSEET

MUSEUMSNEMNDA

Museumsnemnda har en sentral oppgave som støtteorgan for museet og forum for museale drøftelser. Nemnda har gjennom året avholdt 6 regulære møter. I tillegg var flere med på Julefesten. Følgende er medlemmer av museumsnemnda for perioden 2019-2023: Hege Marie Holthe (leder), Elisabeth Franck Danielsen (sekretær), Styremedlemmer: Lise Andersen, Jo van der Eynden, Gabriel Knudsen og Jonathan Sanders. Varamedlem: Bente Sophie Ribe Lauritzen.

Nemndsmedlemmer har også hjulpet til ved arrangementer og på dugnadsarbeid. Jo van der Eynden har bistått Sjømannsforeningen med å lage utstillingen i Tollboden om livbåten Castor II, på vegne av museet. Lise Andersen har bistått med faglig ekspertise i forhold til museets tapeter, foruten aktiv deltakelse i Museumsbutikken sammen med Jonathan Sanders.

Nemnda er legatstyre for Fam. Henrik Hansens legat, men det ble ingen utbetaling i 2021 (på grunn av lavt rentenivå).

LILLESAND BY- OG SJØFARTSMUSEUMS VENNER

Venneforeningens styre består av Jonathan Sanders (leder og butikkansvarlig), Turid Anonsen (sekretær), og styremedlemmene Dag Ellefsen og Anna Karin Thorup Bjorvand og Åse Bach Kristensen. Varamedlemmer er Inger Mosgren og Vidar Sørbotten. Valgkomiteen består av Åsne Svendsen, Anders Bjørnholmen, Odd Eigeland og Elin Hegli Bugge. Carl Jon Hansen står for regnskapet, revisor er Jan Kristian Voje Steen.

Årsmøtet 2021 ble på grunn av Korona først avholdt i juni.

DUGNADSARBEIDET VED MUSEET

Totalt ble det registrert 715 oppmøter av frivillige i 2021 (676 i 2020). Det ble registrert 2348 nedlagte arbeidstimer (2.246 i 2020). Tallet er egentlig høyere, siden en del av det frivillige arbeidet ikke blir registrert. Det frivillige arbeidet gjøres i små grupper på ca. 3 personer eller mindre, derfor har arbeidet kunne foregå gjennom året tross Korona. De frivillige har selv bestemt oppmøtene. Skulle de som ble notert ha fått betaling, for eksempel med kr.200,- pr. time, hadde det tilsvart nærmere kr.470.000,-!

Utover det store arbeidet som legges ned i Museumsbutikken, har det vært en flott innsats i dugnadsgrupper innenfor registrering (foto, tekstiler, gjenstander, bøker), snekkerverksted, fotografering/scanning og utstillingsarbeid, vakthold og arrangementshjelp, opplesing (Markusrommet), hagearbeid og drift av kunstutstillingslokaler. 'Våronna' måtte dessverre avlyses i 2021 på grunn av Korona, men Åsne Svendsen og Elin Hegli Bugge gjorde en stor innsats for å få bakgårdsbygningene klare for sesongen.

MUSEUMSBUTIKKEN

Museumsbutikken drives av frivillige ved museet, og overskuddet fra salget skaper et økonomisk fundament for selve museets virke. Dessuten er butikken en fin attraksjon i seg selv. Vareutvalget gir et godt innblikk i hva som produseres av kunsthåndverk i området vårt, i tillegg til eldre og nyere lokallitteratur og suvenirer. Museumsbutikken holdt åpent i hele museumssesongen og i adventstiden. Dette er mulig takket være flott innsats fra butikkansvarlig, Jonathan Sanders, og de rundt 15 medhjelperne. Over kr.90.000,- kom inn på Museumsvennernes konto i 2021, før fratrukk, og museet fikk kr.40.000,- til innkjøp av teknisk utstyr.

FOTOGRUPPEN

Det var høyst fortjent at fotogruppen ved museet fikk Lillesand kommunes frivillighetspris 2021. Det er ikke få arbeidstimer som blir lagt ned her, hver eneste uke, på de fleste av ukens dager. På grunn av Korona har noen i perioder jobbet hjemmefra. Mange er ikke klar over det store arbeidet museets fotogruppe gjør. Bildene fra oss blir sjelden kreditert med museets navn, siden de stort sett publiseres med **Agderbilder** som kilde, se link til museets side her: <https://agderbilder.agderfk.no/fotoweb/archives/5011-Lillesand-by-og-sj%C3%B8fartsmuseum/>. Det er gratis å downloade bildene i mindre format, som en service fra museet til Lillesands innbyggere.

Fotogruppen holder til på Tollboden. Vi har fått tilgang til mange interessante fotoalbum, og til nå er **2.589** av bildene blitt scannet, beskrevet og lagt ut på nett. Abonnement på Agderbilder koster kr.5.500,- i året, som betales av museets driftsbudsjett, i tillegg til kostnader til programvarer. Prosjektet «Lillesands historie» har inngått fotosamarbeid med museet og deler på noe av utgiftene til digitaliseringen. Fotogruppen består av Bente Dreessen, Arild Mollestad, Vidar Sørbotten, John Gustav Johansen, Bergliot Øie Johansen, Johan S. Knudsen, Marit Flaten, Tom Svennevig og Torodd Hansen. Nils Bjelland m. fl. Niels Damgaard og Annelise Jensen har vært ledere av gruppen gjennom året, og Svein Eirik Aslaksen har hatt det store ansvaret for teknikken, og stått for overgangsfasen mellom lederne og mye mer.

Fotogruppen, høsten 2021

REGISTRERING:

Gruppene som står for tekstil, bok og gjenstandsregistrering arbeider jevnt og trutt. 1.380 gjenstander er nå digitalisert i museumsprogrammet Primus, hvorav 350 med bilde. De kan sees her: <https://digitaltmuseum.no/search/?q=lillesand+by-+og+sj%C3%B8fartsmuseum.>

Abonnementet betales av kommunens IT-budsjett. Det er Svein Eirik Aslaksen, Åse Bach Kristensen, Alvild Gulbrandson og Gerd Meyer Hansen som står for registreringen.

Museets boksamling, hovedsakelig av fag- og lokallitteratur, blir stadig oppgradert av Arild Nilsen og er nå oppe i 743 registrerte titler. Boksamlingen vises på denne internettadressen: <https://www.librarything.com/profile/Lillesandmuseet>

SNEKKERVERKSTEDET

Odd Eigeland, Vidar Sørbotten og Pål Osjord, har lagt ned en stor innsats på Snekkerverkstedet. Her har det vært omfattende opprydning. Det er laget hyller til skolestua, og arbeidet med å lage en mobil scene i gjødselkjelleren er i full gang. Arbeidet er satt litt på vent nå, siden det er besluttet å grave ut den gamle usunne jorden i gjødselkjelleren før skinnene til scenen anlegges. Dessuten må taket i kjelleren behandles mot skadedyr. Den utrivelige jobben med utgravning er det unge mennesker fra Tjenesten som står for. Underveis har de avdekket en del potteskår og andre rariteter som i tidens løp er blitt kastet i utedoen.

VEVEVERKSTEDET

Gruppen består av Solveig Vassbotn, Åsne Svendsen, Inger Mosgren, Marit Gunvaldsen og Åse Bach Kristensen. Det har på grunn av korona vært lite aktivitet i 2021.

GENERELL HJELP

Vi har et korps av frivillige som stiller opp ved arrangementer og annet forefallende arbeid, og her må spesielt nevnes Lise Andersen, Jonathan Sanders, Elisabeth Franck Danielsen, Elin Hegli Bugge, Åsne Svendsen, Vidar Sørbotten, Pål Osjord, Dag Ellefsen, Hege Marie Holthe, Gabriel Knudsen, Terje Ellefsen, Svein Eirik Aslaksen, Åse Bach Kristensen og Alvild Gulbrandson. I tillegg må nevnes fotograf Trygve E. Tønnesen, som stod for bilder fra Julvefesten. Fotograf Arne Lunde stod for bilder fra Kulturnatta og filmfotograf Bjørn Steen Vennesland laget filmopptak for museet. Ordfører Einar Holmer-Hoven stilte opp til prisutdelingen på julvefesten, og bidro dermed til en mer høytidelig og fin overrekkelse. Nevnes må også Christian Muri Clemetsen som sørger for utlån av Tollboden til kunstnere.

Fra Lillesand kommune må nevnes Terje Elseth, som har bidratt til trykkingen av mange plakater. Siv D. Risdal Larsen er en god hjelp til både dette og hint, og kultursjef Magne Haugens spøkelse er uforlignelig. Kommunetorget, Arkivet, Struktur1 og IT ved Andreas Brovig og John Graneng er gode å spørre til råds. Kjøkkenet på Dovre, ved Jarle Gauslaa, bidro med super julemat.

SOMMERGUIDER OG HJELPERE

Karianne Harrendran ledet museet suverent gjennom sesongen, og Olav Hagestad Nag, Siw Røinås og Jesper Brovig var årets sommerguider. Utover guidene, hadde vi seks ekstra sommerhjelpere: Sondre Emil Thingvold Holm, Bård Eftestøl, Nena Graneng, Simon Andreas Degelmann, Julia Moen Pigao og Jens Christian Risvand. Dette gjorde at vi i 2021 rakk over store ekstra oppgaver.

OMTALE

Fine omtaler i Lillesands-Posten, både fra sommersesongen, Kulturnatta, Frivillighetsprisen og julvefesten, og mye ros i gjesteboka. Vi hadde annonser i LP og oppslag på Facebook.

GAVER

Museet mottok mange flotte gaver i 2021, blant annet en gammel familiebibel, filmer om krigsseilerne og gamle Lillesand, løvsagarbeid (frivaktsarbeid), bilder, blondgardiner, kinesisk porselen, fane og drakter, skolebøker fra Kirkekontoret og en original medisineske. Spesielt må likevel nevnes 15 flotte akvareller av seilskip etter Trygve Lindeberg. Bildene lå i

et galleri i Oslo, klare for utstilling, da Lindeberg døde i 2014. Galleriet kontaktet museet, og jeg kontaktet Trygves barn, Gunnar og Nora Lindeberg. De bestemte seg for å gi samlingen til museet, og nå ligger bildene til innramming på Rammeverkstedet.

SAMARBEID

Selv om det har vært mindre aktivitet i år enn vanlig, har vi vært glade for samarbeidet med Gabriel Scott Selskabet, Lillesand Folkebibliotek, Lillesand kommunes kulturkontor, Lillesands-Posten, Vest-Agder-museet (Agderbilder), Meta Hansen-huset (billetter), Skiltverkstedet v/Rita Strandmyr, Lillesand Ungdomsskole (omvisninger og leirskoler) og IT-kontoret med leder Andreas Brovig og John Graneng i spissen. Vi har hatt et veldig godt samarbeid med vaktmester Magne Pedersen og Håkon Boge fra Bygg og Drift, som har vært gode, ut fra de ressurser der er, til å sørge for det byggetekniske ved museet i 2021. De stiller også opp for museet med mange av de utlegg det har vært til snekkerverkstedet.

ØKONOMI

Netto driftsbudsjett for 2021 var på kr.1 083 863,- Budsjettet inkluderer lønn til bestyrer, stedfortreder for bestyrer, lønn til sommerguider og drift. Museets venneforening gav et tilskudd på kr.40.000,- som ble brukt til bl.a. en elektrisk vinsj (til den mobile scenen), miksepult til museets lydutstyr og filmkamera. Dessuten fikk vi sponsorgave fra Lillesands Sparebank på kr.14.636,- til innkjøp av lydutstyr, sponsorgave fra AAMA (Aust-Agder museum og arkiv) på kr.17.000,- til tak på vår nye mobile scene og kr.3.000,- fra Handelstanden til utgifter i forbindelse med Kulturnatta. Foreløpige regnskapstall viser noe merforbruk i 2021.

INNTEKTER

Museets inntekter er ifølge foreløpige regnskapstall kr.116.905,-. Gaver, sponsormidler og overføringer fra andre utgjør kr 74.636,-, mens utleie av lokaler, billettinntekter og annet salg utgjør kr.42.269,-. Alle skoler, barnehager og flyktninggrupper kommer gratis inn, og det er gratis adgang til Tollboden og Museumsbutikkens bakenforliggende utstillinger. Entré til hovedbygningen kostet kr.50,- for voksne og kr.10,- for barn. Som i foregående år, har vi hatt billett fellesskap med Meta Hansen-huset (MHH), som betyr at én billett gir adgang begge steder. Selv om vi begge taper inntekter, regner vi samarbeidet som så viktig at vi vil fortsette med det. I 2021 mottok vi 37 billetter fra MHH, tilsvarende kr.1.850,- (mot 31 i 2020). MHH tar kr.40,- pr. billett, og barn kommer gratis inn her.

SLUTTORD

Sommersesongen 2021 kunne ha endt med lukkede dører fordi museumsbestyrer var sykemeldet i sommersesongen. Men vi klarte å holde åpent med begrenset utstillingsareal takket være ekstraordinær innsats fra Karianne Harrendran og support fra kultursjef Magne Haugen. Alvhild Gulbrandson bidro med opplæring av sommerguidene. Dog har årets situasjon vist hvor sårbart museet er med bare 1 fast stilling.

Takk igjen til alle de frivillige, som er museets ryggrad, og til alle dere som engasjerer dere i museet!

Frivillighetsprisen og diplom til
fotogruppen 2021

Anne Sophie Høegh-Omdal,
museumsbestyrer